

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**СИЛАБУС ВИБІРКОВОГО ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ
«ЕКОНОМІЧНА СТАБІЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА»**

Мова навчання – *українська*

Шифр та найменування галузі знань *07 «Управління та адміністрування»*

Код та найменування спеціальності *076 «Підприємництво та торгівля»*

Освітньо-професійна програма *Підприємництво і торгівля, товарознавство та експертиза в митній справі*

Ступінь вищої освіти *бакалавр*

Затверджено на засіданні

Методичної Ради зі спеціальності 076 Підприємництво та торгівля галузі знань 07
Управління та адміністрування

«08» 10 2024 р. протокол № 2.

Реєстраційний номер в Навчальному відділі

К 11-11 / 2024-25

1. Загальна інформація

Кафедра: Торговельного підприємництва, товарознавства та управління бізнесом
Викладач: Шалений Володимир Анатолійович, доцент кафедри торговельного підприємництва, товарознавства та управління бізнесом, кандидат економічних наук

Профайл **Контакти:**
e-mail: shalenyu_tz@ukr.net
(048) 712-41-43

Освітній компонент викладається на III курсі у VI семестрі здобувачів денної та заочної форми навчання

Кількість: кредитів: 4,0; годин - 120

Аудиторні заняття, годин:	всього	лекції	практичні
денна	40	20	20
заочна	20	10	10
Самостійна робота, годин	Денна – 80		Заочна – 100

Розклад занять

2. Анотація освітнього компоненту

Програма дисципліни "Економічна стабільність підприємства" спрямована на формування у студентів розуміння основних принципів та методів забезпечення стійкої діяльності підприємств в умовах нестабільності та підвищеного ризику. Курс охоплює аналіз внутрішніх чинників стабільності, таких як фінансова стійкість, виробнича стабільність і кадрова стабільність, а також зовнішніх чинників, що впливають на економічну стабільність підприємства. Передбачається вивчення методів управління економічними ризиками, побудова антикризових стратегій, а також інструментів моніторингу та контролю для підтримки стабільності бізнесу. Особлива увага приділяється впливу ринкових та зовнішньоекономічних факторів на економічну стабільність, а також механізмам адаптації підприємства до змінного економічного середовища.

По завершенню курсу студенти зможуть застосовувати комплексний підхід до забезпечення стабільної роботи підприємства, розробляти антикризові стратегії, впроваджувати системи управління ризиками та адаптивні рішення для досягнення стійкої економічної ефективності підприємства.

Освітній компонент «Економічна стабільність підприємства» базується на знаннях, отриманих здобувачем вищої освіти в результаті вивчення освітніх компонентів «Економіка підприємництва», «Організація виробництва», «Менеджмент»

3. Мета освітнього компоненту

Мета дисципліни «Інтелектуальний бізнес» – сприяння оволодінню здобувачами вищої освіти знаннями та практичними навичками для забезпечення та підтримки стійкої економічної діяльності підприємства в умовах динамічного ринкового середовища. Курс спрямований на формування здатності оцінювати фінансову та виробничу стабільність підприємства, аналізувати внутрішні та зовнішні ризики, розробляти антикризові стратегії та застосовувати інструменти управління для досягнення довгострокової економічної стійкості.

4. Компетентності та програмні результати навчання

У результаті вивчення освітнього компоненту «Інтелектуальний бізнес» здобувач вищої освіти отримує наступні програмні компетентності та програмні результати навчання, які визначені в *Стандарті вищої освіти зі спеціальності 076 "Підприємництво та торгівля"* та освітньо-професійної програми "Підприємництво і торгівля, товарознавство та експертиза в митній справі" підготовки бакалавра.

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

- ЗК 1.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 2.** Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.
- ЗК 5.** Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК 6.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 10.** Здатність діяти відповідально та свідомо.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- СК 1.** Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької та торговельної діяльності
- СК 2.** Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких і торговельних структур
- СК 3.** Здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин.
- СК 7.** Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких та торговельних структур.
- СК 8.** Здатність застосовувати основи обліку та оподаткування в підприємницькій і торговельній діяльності.
- СК 10.** Здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва та торгівлі з урахуванням ризиків.

Програмні результати навчання:

- 1.** Використовувати базові знання з підприємництва та торгівлі й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.
- 2.** Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки, вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій та торговельній діяльності.
- 4.** Використовувати сучасні комп'ютерні і телекомунікаційні технології обміну та розповсюдження професійно спрямованої інформації у сфері підприємництва і торгівлі.
- 5.** Організувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва та торгівлі.
- 7.** Демонструвати підприємливість в різних напрямках професійної діяльності та брати відповідальність за результати.
- 13.** Використовувати знання форм взаємодії суб'єктів ринкових відносин для забезпечення діяльності підприємницьких та торговельних структур.
- 17.** Вирішувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких та торговельних структур і розв'язувати проблеми у кризових ситуаціях з урахуванням зовнішніх та внутрішніх впливів.
- 18.** Знати основи обліку та оподаткування в підприємницькій і торговельній діяльності.
- 20.** Знати основи бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків та результатів діяльності підприємницьких і торговельних структур з урахуванням ризиків.

5. Інформаційний обсяг освітнього компоненту

5.1 Перелік лекційних занять

Тема	Зміст теми	Кількість годин	
		денна	заочна
Змістовний модуль 1. «Основи та внутрішні чинники економічної стабільності підприємства»			
1	Основи економічної стабільності підприємства. Поняття та фактори економічної стабільності. Види стабільності (фінансова, виробнича, кадрова). Залежність стабільності підприємства від внутрішніх та зовнішніх чинників	2	1
2	Аналіз фінансової стійкості підприємства. Методи оцінки фінансової стійкості: показники ліквідності, платоспроможності та рентабельності. Вплив фінансової стійкості на загальну стабільність підприємства. Оцінка за допомогою балансових коефіцієнтів.	4	2
3	Управління виробничою стабільністю. Поняття виробничого потенціалу та способи його підвищення. Забезпечення стабільності через оптимізацію виробничих процесів. Вплив організації виробництва на стійкість підприємства.	4	2
4	Кадрова стабільність та її вплив на підприємство. Значення кадрової стабільності для загальної стійкості підприємства. Методи управління персоналом для забезпечення стабільності. Вплив корпоративної культури на стабільність.	2	1
Змістовний модуль 2. «Управління ризиками, зовнішні чинники та підтримка економічної стабільності»			
5	Системи управління ризиками для підтримки стабільності. Типи економічних ризиків, які впливають на стабільність. Методи ідентифікації та аналізу ризиків. Стратегії мінімізації ризиків для підтримки стійкості підприємства.	2	1
6	Формування антикризової стратегії для стабільності підприємства. Розробка стратегій на випадок кризових ситуацій. Основні етапи антикризового планування. Зв'язок антикризового управління з економічною стабільністю.	2	1
7	Моніторинг та контроль економічної стабільності. Інструменти та показники для моніторингу економічної стабільності. Система раннього попередження про загрозу дестабілізації. Методи контролю і корекції для підтримки стійкості.	2	1
8	Фактори зовнішнього середовища та їх вплив на економічну стабільність. Аналіз впливу ринкових, політичних, правових та соціальних факторів. Розробка адаптивних стратегій для управління впливом зовнішніх умов. Взаємозв'язок стабільності підприємства із зовнішнім середовищем.	2	1
Разом за ОК:		<u>20</u>	<u>10</u>

5.2 Перелік практичних робіт

№ з/п	Назва практичної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Аналіз чинників економічної стабільності підприємства. Вивчення внутрішніх і зовнішніх факторів, які впливають на стабільність підприємства. Розробка матриці чинників на прикладі конкретної компанії	2	1
2	Розрахунок та інтерпретація показників фінансової стійкості. Оцінка ліквідності, платоспроможності та рентабельності підприємства.	4	2

	Виконання розрахунків фінансових коефіцієнтів на основі балансових даних.		
3	Аналіз виробничого потенціалу та оптимізація процесів. Оцінка поточного стану виробничого потенціалу підприємства. Ідентифікація вузьких місць і розробка пропозицій щодо підвищення ефективності виробництва.	4	2
4	Ідентифікація та оцінка ризиків для стабільності підприємства. Визначення ключових економічних ризиків для підприємства, проведення їх оцінки за ймовірністю та можливими наслідками. Використання інструментів оцінки ризиків для побудови профілю ризиків підприємства.	2	1
5	Розробка антикризової стратегії підприємства. Розробка плану дій для підприємства в кризовій ситуації. Формування антикризових заходів з урахуванням фінансової, виробничої та кадрової стабільності.	2	1
6	Оцінка впливу зовнішніх факторів на стабільність підприємства та адаптивні стратегії. Аналіз політичних, правових, ринкових та соціальних факторів. Розробка адаптивної стратегії для підприємства на основі поточного зовнішнього середовища.	2	1
Всього за ОК:		20	10

5.3 Перелік завдань до самостійної роботи

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Опрацювання лекційного матеріалу	8	16
	Тема 1. Основи економічної стабільності підприємства.	1	2
	Тема 2. Аналіз фінансової стійкості підприємства.	1	2
	Тема 3. Управління виробничою стабільністю.	1	2
	Тема 4. Кадрова стабільність та її вплив на підприємство.	1	2
	Тема 5. Системи управління ризиками для підтримки стабільності.	1	2
	Тема 6. Формування антикризової стратегії для стабільності підприємства.	1	2
	Тема 7. Моніторинг та контроль економічної стабільності.	1	2
	Тема 8. Фактори зовнішнього середовища та їх вплив на економічну стабільність.	1	2
2.	Підготовка до практичних занять	12	24
	Тема 1. Аналіз чинників економічної стабільності підприємства.	2	4
	Тема 2. Розрахунок та інтерпретація показників фінансової стійкості.	2	4
	Тема 3. Аналіз виробничого потенціалу та оптимізація процесів.	2	4
	Тема 4. Ідентифікація та оцінка ризиків для стабільності підприємства.	2	4
	Тема 5. Розробка антикризової стратегії підприємства.	2	4
	Тема 6. Оцінка впливу зовнішніх факторів на стабільність підприємства та адаптивні стратегії.	2	4
3	Опрацювання окремих розділів програми, які не виносяться на лекції	20	20
	Тема 1. Роль інновацій в економічній стабільності підприємства. Огляд значення інновацій для зміцнення економічної стійкості. Дослідження впливу інноваційних процесів на адаптацію підприємства до змінного ринкового середовища. Оцінка можливостей для впровадження інновацій з точки зору витрат і потенційних вигод.	10	10
	Тема 2. Соціальна відповідальність як чинник економічної стабільності Вивчення взаємозв'язку між корпоративною соціальною відповідальністю (КСВ) і економічною стійкістю. Розгляд впливу КСВ на імідж, репутацію та довгострокову стабільність підприємства.	10	10

	Приклади успішної соціальної відповідальності компаній і її економічних наслідків.		
4	Виконання індивідуальних завдань	40	40
	Всього	80	100

6. Система оцінювання та вимоги

Контроль успішності навчання здобувача проводиться у формах вхідного, поточного і підсумкового контролів.

Вхідний контроль якості навчання здійснюється на початку курсу проведенням перевірки залишкових знань здобувачів за ОК, що забезпечують вивчення даного освітнього компоненту (діагностика первинних знань здобувачів).

Формами поточного контролю є:

- письмові контрольні роботи за окремими темами або модульні контрольні роботи;
- тестування знань здобувачів з певних тем
- виконання і захист практичних робіт;
- усне опитування;
- тощо.

Підсумковий контроль – *диференційований залік*.

Нарахування балів:

Вид роботи, що підлягає контролю	Максимальна кількість оціночних балів	
	Денна	Заочна
Змістовний модуль 1. «Основи інтелектуального бізнесу та інноваційної економіки»		
Практичні роботи*	15	15
Самостійна робота*	5	5
Індивідуальне завдання	10	10
Модульний контроль	20	20
Всього за змістовний модуль 1	50	50
Змістовний модуль 2. «Фінансові аспекти, ринкові умови та перспективи»		
Практичні роботи*	15	15
Самостійна робота*	5	5
Індивідуальне завдання	10	10
Модульний контроль	20	20
Всього за змістовний модуль 2	50	50
Всього	100	100

*Є можливість визнання результатів неформальної освіти відповідно до п.2 [Положення про порядок перезарахування результатів навчання \(навчальних дисциплін\) в Одеському національному технологічному університеті](#).

Критерії оцінювання програмних результатів навчання здобувачів**Модульний контроль**

16-20 балів	якщо здобувач демонструє повні й глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь і навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, уміння приймати необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях, вільне володіння науковими термінами, високу комунікативну культуру	відмінно
11-15 балів	якщо здобувач виявляє дещо обмежені знання навчального матеріалу, допускає окремі несуттєві помилки й неточності	добре
6-10 бали	якщо здобувач засвоїв основний навчальний матеріал, володіє необхідними вміннями та навичками для вирішення стандартних завдань, проте при цьому допускає неточності, не виявляє самостійності суджень, демонструє недоліки комунікативної культури	задовільно
0-5 балів	якщо здобувач не володіє необхідними знаннями, вміннями й навичками, науковими термінами, демонструє низький рівень комунікативної культури	незадовільно

Практичні роботи (оцінювання однієї роботи)

5 балів	Практична робота відпрацьована та вчасно захищена, надані повні обґрунтовані відповіді	відмінно
4 бали	Практична робота відпрацьована та вчасно захищена, при відповіді допущені неточності	дуже добре
3 бали	Практична робота відпрацьована, відповіді неповні, допущені помилки	добре
2 бали	Практична робота відпрацьована, відповіді незадовільні, допущені грубі помилки	достатньо
0-1 бал	Практична робота не відпрацьована або дані незадовільні відповіді	незадовільно

Індивідуальне завдання

9-10 балів	Індивідуальне завдання виконане та вчасно захищене, надані повні обґрунтовані відповіді	відмінно
7-8 балів	Індивідуальне завдання виконане та вчасно захищене, при відповіді допущені помилки	дуже добре
5-6 балів	Індивідуальне завдання виконане, допущені помилки	добре
3-4 балів	Індивідуальне завдання виконане, допущені грубі помилки	достатньо
0-2 балів	Індивідуальне завдання не виконане або повністю не відповідає вимогам	незадовільно

Самостійна робота (оцінювання)

5 балів	Самостійна робота відпрацьована та вчасно захищена, надані повні обґрунтовані відповіді	відмінно
4 бали	Самостійна робота відпрацьована та вчасно захищена, при відповіді допущені неточності	дуже добре
3 бали	Самостійна робота відпрацьована, відповіді неповні, допущені помилки	добре

2 бали	Самостійна робота відпрацьована, відповіді незадовільні, допущені грубі помилки	достатньо
0-1 бал	Самостійна робота не відпрацьована або дані незадовільні відповіді	незадовільно

7. Засоби діагностики успішності навчання

Методи навчання, які використовуються у процесі проведення занять, а також самостійних робіт за ОК:

Лекційні заняття: словесні методи: розповідь, пояснення, бесіда, дискусія; Наочні: ілюстрація, спостереження, демонстрація; пояснювально-демонстративний метод, проблемний виклад.

Практичні заняття: аналіз конкретних ситуацій (проблемних, звичайних, нетипових); групове обговорення питання; дискусії, виконання ситуаційно-розрахункових задач, інтерактивні методи навчання (проблемне навчання, робота в малих групах, кейс-метод, мозговий штурм, проєктний метод), тренінг, технології ситуативного моделювання, технології опрацювання дискусійних питань.

Самостійна робота: робота з навчально-методичними матеріалами, робота зі статистично-аналітичними звітами, складання скетчів за темами лекцій, реферування (конспектування)

8. Інформаційні ресурси

Базові (основні):

1. Економічні ризики: методи вимірювання та управління [Електронний ресурс] : навч. посіб. / Н. С. Скопенко, І. В. Федуллова, Л. В. Мазник та ін. ; за заг. ред. Н. С. Скопенко ; Нац. ун-т харч. технологій. — Київ : НУХТ, 2021. — 344 с.

<https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHNT.2066179>

2. Аналіз ризиків при виробництві харчових продуктів [Електронний ресурс] : навч. посіб. / М. О. Дегтярьов, І. В. Яценко, Н. М. Жейнова, І. М. Дегтярьов. — Харків, 2020. — 269 с.

<https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHNT.2289344>

3. Прикладний бізнес-аналіз та моделювання [Електронний ресурс] : підручник / Л. В. Титенко, С. В. Богдан, Т. М. Паянок та ін. ; Держ. податк. ун-т. — Ірпінь, 2023. — 474 с.

<https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHNT.2308675>

4. Методи сучасної теорії управління [Текст] : підручник / А. П. Ладанюк, Н. М. Луцька, В. Д. Кишенько та ін. ; Нац. ун-т харч. технологій. — Київ : Ліра-К, 2019. — 368 с.

<https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHNT-cnv.BibRecord.164543>

5. Проєктний аналіз [Електронний ресурс] : навч. посіб. / Н. Й. Басюркіна, С. А. Горбаченко, В. А. Карпов, Р. І. Шевченко-Переполькіна ; за ред. В. А. Карпова ; Одес. нац. екон. ун-т. — Київ, 2019. — Електрон. текст. дані: 320 с. — Бібліогр.: с. 314-319.

<https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHNT.1751534>

6. Ефективність використання інноваційно-інвестиційного потенціалу продовольчого бізнесу [Текст] : монографія / Н. Й. Басюркіна, Н. С. Белали, Т. В. Бордун та ін. ; за ред. Ю. О. Бровкіної ; Одес. нац. акад. харч. технологій. — Одеса : ОНАХТ, 2020. — 151 с.

<https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHNT.1308248>

7. Трансформації вітчизняного підприємництва в умовах ризиків і загроз сьогодення [Текст]: монографія / Н. Й. Басюркіна, О. О. Богданов, А. В. Гріщенко та ін.; за ред. Н. Й. Басюркіної; Одес. нац. технол. ун-т. — Івано-Франківськ, 2023. — 467 с.

<https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHNT.2134210>

8. Шалений, В.А. Управління ризиками операційної діяльності хлібопекарських підприємств [Текст]: дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.04 "Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)" / В. А. Шалений; наук. кер. Н. Й. Басюркіна; Причорномор. наук.-дослід. ін-т економіки та інновацій, Одес. нац. акад. харч. технологій. — Одеса: ОНАХТ, 2019. — 281 с.

<https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHNT-cnv.BibRecord.165297>

9. Політика освітнього компоненту

Політика всіх освітніх компонент в ОНТУ є уніфікованою та визначена з урахуванням законодавства України, [Корпоративному кодексу ОНТУ](#), [Кодексу академічної доброчесності ОНТУ](#), [Положення про організацію освітнього процесу ОНТУ](#), [Положення про порядок перезарахування результатів навчання \(навчальних дисциплін\) в ОНТУ вимог ISO 9001:2015](#) та [роботодавців](#).

Викладач

/ПІДПИСАНО/

Володимир ШАЛЕНИЙ

Розглянуто та затверджено на засіданні кафедри торговельного підприємництва, товарознавства та управління бізнесом

Протокол від «07» 10 2024 р. № 2

Завідувач кафедри

/ПІДПИСАНО/

Наталія БАСЮРКІНА

ПОГОДЖЕНО:

Гарант ОП «Підприємництво і торгівля, товарознавство та експертиза в митній справі» д.т.н., професор, професор кафедри торговельного підприємництва, товарознавства та управління бізнесом

/ПІДПИСАНО/

Яків ВЕРХІВКЕР